

Atskaite par dalību COPA-COGECA darba grupā

Lopkopība

21. oktobrī 2014., Briselē

Izskatāmie jautājumi:

1. Zootehniskās regulas pārskatīšana;
 2. Lauksaimniecības dzīvnieku klonēšana;
 3. Liellopu elektroniskā identificēšana;
 4. Viedokļu apmaiņa par iespējamo tematu Eiropas inovāciju partnerību (EIP) lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējības fokusa grupā;
- Citi jautājumi.

Kopsavilkums

1. Zootehniskās regulas sakarā notiek padziļinātas diskusijas starp dalībvalstīm.
2. Ir daudz tehnisku jautājumu, par kuriem dalībvalstis nevar vienoties, pagaidām izskatās, ka debates ieviecas un darbs pie šīs regulas netiks pabeigts Latvijas prezidentūras laikā.
3. Diskusijas par Lauksaimniecības dzīvnieku klonēšanas regulējumu joprojām notiek galējībās. Gada beigās sāksies divas paralēlas diskusijas – DG ENVI* un DG AGRI**, kura jau ir nominējusi savus referentus.
4. DG AGRI turklāt ir izsludinājusi konkursu pētījumiem par klonētu dzīvnieku un viņu pēcnācēju produktu marķēšanu.
5. Bilaterālās tirdzniecības sarunas ar trešajām valstīm ir balstītas uz eksistējošo likumdošanu, Eiropas Savienībā (ES) šobrīd nav likuma par klonēšanu, tādēļ šis jautājums juridiski var tikt novērtēts, tikai pamatojoties uz labturības aspektu esošajā likumdošanā.
6. Lauksaimniecība ir tikai viena no nozarēm bilaterālās tirdzniecības sarunās, ES ir svarīgi rast jaunu tirgu arī citu Eiropas tautsaimniecības nozaru produkcijai, kā arī risināt politiskos jautājumus.
7. Vairumā valstu liellopu elektroniskās identifikācijas sistēma ir brīvprātīga un norisinās veiksmīgi

Eiropas Komisijas ģenerāldirektorāti:

*DG ENVI – Vide;

**DG AGRI – Lauksaimniecība un lauku attīstība;

***DG SANCO – Veselība un patērētāji.

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

1. Zootehniskās regulas pārskatīšana

Tika uzklauts Eiropas Komisijas (EK) pārstāvja DG SANCO*** Alf Fuessel izklāsts par debatēm Eiropadomē un Eiropas Parlamentā Zootehniskās regulas sakarā un notika ekspertu viedokļu apmaiņa, kā arī diskusija par turpmāko COPA-COGECA reakciju uz šo EK priekšlikumu.

EK pārstāvis Alf Fuessel - Piedāvātajā Regulas projektā tiek apvienoti visi iepriekš esošie Eiropas Savienības (ES) normatīvie akti vienā un tas sniedz juridisko pamatu deleģēto aktu un īstenošanas aktu pieņemšanai. Šo zootehnisko tiesību aktu mērķis ir veicināt vaislas dzīvnieku un to ģenētiskā materiāla brīvu tirdzniecību, nodrošinot ciltsdarba programmu ilgtspējību un ģenētisko resursu saglabāšanos.

Vairākkārtējās dalībvalstu sanāsmēs viedokļi daudzos jautājumos atšķīrās, šobrīd notiek padziļināta situācijas aptauja dalībvalstīs.

Par šķirnes organizācijām – svarīgi definēt, kam pieder intelektuālais īpašums – savāktā informācija par dzīvniekiem, vērtējumi, secinājumi utt.

Retās šķirnes, kurām nepieciešama saglabāšana, būs aprakstītas atsevišķā sadaļā.

Par šķirnes definīciju – vairākas valstis uzskata, ka šī definīcija nav vajadzīga, turpretim citas uzstāj uz tās nepieciešamību. EK ir saņēmusi brīnišķīgu definīcijas priekšlikumu no Francijas kolēģiem, kuru vēlētos izmantot. Ja vēl kādai dalībvalstij ir definīcijas variants, lūgums to atsūtīt.

Francija – ieguldīts daudz laika, lai apspriestu šos definīcijas teikumus, ir svarīgi izvairīties no dažādas interpretācijas dalībvalstīs.

Ir audzēšanas shēmu atšķirības starp dažādām dzīvnieku sugām, tāpat arī lielo populāciju šķirņu selekcijā (piem., Limuzīnas un Šarolē šķirnēm) un mazo populāciju saglabāšanā, tas noteikti jāņem vērā.

Apmēram puse no audzētājiem veic piena pārraudzību un ciltsdarbu, bet nav audzētāju organizāciju biedri.

Mākslīgās apsūklošanas industrija kļūst arvien internacionālāka, tai nepieciešams saglabāt konkurētspēju starptautiskajā tirgū, svarīgi, lai visiem būtu vienādas prasības, gan privātkompānijām, gan šķirnes organizācijām ar to biedriem.

Šķirnes organizāciju uzdevumi ir:

1. Uzturēt ciltsgrāmatu;
2. Definēt šķirnes audzēšanas mērķus;
3. Sekmēt šķirnes izplatību nacionālā līmenī;

turpretim mākslīgās apsūklošanas kompānijas veido savas audzēšanas shēmas saskaņā ar jau definētiem šķirnes audzēšanas mērķiem.

Čehija – uzskata, ka piena sektors tiek sodīts ar citu dzīvnieku sugu ciltsdarbu saistītu problēmu dēļ, tagadējie zootehniskie likumi valstī darbojas labi, jaunā likumdošana drastiski mainīs esošo sistēmu, kas veiksmīgi darbojas. Iesniegšanai ir sagatavoti komentāri uz 16 lapām.

Nīderlande – iesaka formulēt definīciju par vaislas dzīvniekiem un atsevišķi – par tīršķirni.

Itālija – regulas pielikumā par sertifikātiem jānosaka, ka sertifikātā nepieciešams norādīt tīršķirnes asinības procentuālo daudzumu.

Austrija – audzētājiem nav nepieciešama šķirnes definīcija.

Latvija – EK priekšlikums uzlikt par pienākumu organizācijām veikt cita dokumenta satura (piem., deklarācija, pavadzīme utt.) sertificēšanu, kurā tiek uzskaitīta zootehniskā sertifikātā minētā informācija, ja šis sertifikāts netiek izsniegts, nav atbalstāms, jo uzliek papildus administratīvo slogu šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrībām. Tādēļ Latvija ierosina Regulas priekšlikumā paredzēt, ka organizācijas un biedrības apliecina dokumenta saturu ar parakstu, apstiprinot, ka dokumentā norādītie dati atbilst zootehniskā sertifikātā norādītai informācijai. Vēlams izvairīties no šķirnes definīcijas. Ir bažas par deleģētajiem aktiem, jo dalībvalstīm nebūs iespējams ietekmēt to tehniskās nianšes, nepieciešams vairāk izskaidrojošas informācijas. Jautājumā par kontrolēm atbalsta šķirnes organizāciju paškontroles veikšanas nepieciešamību.

ICAR (International Committee for Animal Recording – Starptautiskā dzīvnieku pārraudzības komiteja) – šogad Berlīnes sanāksmē nodibināta darba grupa, kas tostarp diskutē par šķirnes definīciju.

COPA-COGECA Lopkopības darba grupas priekšsēdētājs Hans Peter Schons – daudzos jautājumos nepieciešama lielāka skaidrība, arī par deleģētajos aktos plānoto. Nav iespējams rast vienotu definīciju visām sugām visās dalībvalstīs. Nepieciešams strīdu izšķiršanas procedūras skaidrojums – tiesvedības izmantošana un kompetento iestāžu iesaistīšana, arī par audzētāju tiesībām nepieciešams skaidrojums. COPA-COGECA papildinās un pabeigs savus komentārus par priekšlikumu, ko iesniegs EK.

2. Lauksaimniecības dzīvnieku klonēšana

EK pārstāve – kā likumdošanas akts izvēlēta direktīva, priekšlikumā paredzēti noteikumi par dzīvnieku klonēšanu lauksaimniecības vajadzībām ES, embriju klonu un dzīvnieku klonu laišanu tirgū. EK iniciatīva ir noteikt īpašu tiesisku regulējumu par lauksaimniecības dzīvnieku klonēšanas un tirdzniecības ar klonētiem dzīvniekiem pagaidu aizliegumu ES, kā arī regulējumu pārtikai, kas iegūta no klonētiem dzīvniekiem, un uz laiku apturēt no kloniem ražotas pārtikas tirgošanu ES teritorijā.

Priekšlikums pieļauj klonēšanas tehnoloģijas izmantošanu zinātnes vajadzībām, reto šķirņu un apdraudēto sugu saglabāšanā, kā arī medicīnisko produktu un ierīču ražošanā.

Klonēšana ir ļoti sensitīvs temats, joprojām debatēs notiek kategorisku viedokļu "pret" izteikšana (vairāki Eiropas Parlamenta locekļi un daži nacionālie Parlamenti), turpretī trešās valstis pārmet Eiropas Savienībai tirdzniecības barjeru veidošanu.

Par klonēšanas direktīvu notiks divas paralēlas diskusijas – DG ENVI un DG AGRI, kura jau ir nominējusi savus referentus.

DG AGRI izsludinājusi konkursu pētījumiem par klonētu dzīvnieku un viņu pēcnācēju produktu marķēšanu.

COPA-COGECA – pauž viedokli, ka vajadzīga regula direktīvas vietā.

Lielbritānija – pilnībā atbalsta pašreizējo redakciju.

Latvija - atbalsta EK iniciatīvu noteikt īpašu tiesisku regulējumu pārtikai, kas iegūta no klonētiem dzīvniekiem, un uz laiku apturēt no kloniem ražotas pārtikas tirgošanu ES teritorijā, un lauksaimniecības dzīvnieku klonēšanas un tirdzniecības ar klonētiem dzīvniekiem pagaidu aizliegumu ES.

Norāda, ka dokumentā nav atrunāta marķēšana, arī bioprodukta sertifikātā jābūt izsekojamībai.

Jānosaka vienādi nosacījumi visās ES dalībvalstīs attiecībā uz pārtikas, kas iegūta no klonētiem dzīvniekiem, laišanu tirgū, tādēļ šajā gadījumā kā juridiskais instruments būtu vēlama regula, lai visām dalībvalstīm būtu vienāda pieeja šim jautājumam un nevarētu interpretēt atšķirīgi.

EK pārstāve – direktīvu gadījumā var iepludināt likumu nacionālajā likumdošanā par sugu identifikāciju, dzīvnieku pārbaudēm, vispārīgiem noteikumiem par dzīvnieku labturību. EK nepieciešami tādi ierosinājumi, ar kuriem var strādāt. Tas ir liels izaicinājums veikt tik specifiska likuma sagatavošanu. Kā praktiski veikt kontroli un marķēšanas procedūras? Nevar dot formālās atbildes, ir vieglāk pateikt, nekā to izdarīt.

Vajadzīga izsekojamība dažādām lauksaimnieciskās ražošanas produkcijas grupām – pienam, gaļai, blakusproduktiem, spermai, dzīvniekiem.

Bilaterālajās sarunās ar trešajām valstīm par spermu vairs netiek runāts klonēšanas kontekstā, jo tai nav saistības ar labturību. Dzīvnieku otrajai paaudzei arī nav problēmu ar labturību, jo tā ir dzimusi dabīgā veidā. Bilaterālās sarunas ir balstītas uz eksistējošo likumdošanu, ES šobrīd nav likuma par klonēšanu, tādēļ šis jautājums juridiski var tikt novērtēts, tikai pamatojoties uz labturības aspektu esošajā likumdošanā. Lauksaimniecība ir tikai viena no nozarēm šajās sarunās, svarīgāk ir rast jaunus tirgus Eiropas mašīnbūves produkcijai.

3. Liellopu elektroniskā identifikācija

Regula 653/2014 un Direktīva 2014/64/EU publicētas š.g. 27. jūnijā.

Paredz liellopu elektroniskās identifikācijas (EID) ieviešanu dalībvalstīs pēc brīvprātības principa, dzīvnieki var tikt identificēti:

1. Ar divām konvenciālām krotālijām (esošā sistēma) vai
2. Ar vienu redzamu konvenciālo krotāliju un vienu elektronisko identifikatoru atbilstoši ES oficiāli apstiprinātajam harmonizētajam standartam.

Tomēr dalībvalsts var izvēlēties arī obligāto režīmu EID lietošanai savas valsts teritorijā.

No 2019. gada 18. jūlija visām dalībvalstīm jānodrošina nepieciešamā infrastruktūra, lai apgādātu dzīvnieku identifikāciju ar elektroniskajiem identifikatoriem kā oficiālo identifikācijas līdzekli saskaņā ar šo Regulu.

Vairumā valstu liellopu elektroniskās identifikācijas sistēma ir brīvprātīga (Zviedrija, Čehija, Austrija).

Dānija – Elektroniskās identifikācijas (EID) sistēmu ieviesa jau 2010. gadā kā obligātu visu govju apzīmēšanā, kopumā lauksaimnieki ar to apmierināti.

Latvija – sāk ieviest lielākos piena ganāmpulkos, izmanto kvalitatīvus sertificētus elektroniskos izstrādājumus, bet mazākām saimniecībām tas pagaidām ir par dārgu.

4. Viedokļu apmaiņa par iespējamo tematu Eiropas inovāciju partnerību (EIP) lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējības fokusa grupā

Francijas eksperts prezentēja Eiropas Inovāciju partnerības (EIP) semināru konsultēšanai par Horizon 2020 stratēģiskajām prioritātēm 2016.-2017.gadā secinājumus:

Seminārā pārsvarā piedalījās cilvēki, kas nav saistīti ar reālo, praktisko pusi lauksaimniecības sektorā. Galvenajā vietā likts patērētājs, kā viņu informēt par dažādām ražošanas sistēmām un kvalitātes shēmām. Vides organizāciju pārstāvji bija labi organizēti un sagatavoti, bet viņu uzskati stipri vien klišejski par to, kā uzturēt ražošanu ilgtspējīgu. Patērētāju organizācijas iestājas par veselīgas pārtikas ražošanu, bioloģisko dažādību.

Izaicinājums industrijai – kā pieteikties Horizon 2020 programmām, veidot konsorcijs ar universitātēm, citām organizācijām. Ja ražotāji piedalās, EK ir pārliecība, ka pētījums tiek veikts ar kādu praktisku jēgu.

Lielajiem ražotājiem gan pašiem ir sava zinātniskā bāze, kā viņi veic nepieciešamos pētījumus.

COPA-COGECA - Lūgums apmeklēt EIP mājas lapu un sekot pasākumiem, mēs nesaņemam ielūgumus, arī šajā seminārā diemžēl bija tikai 3-4 lauksaimniecības pārstāvji. Jābūt aktīvākiem, lai sektors būtu pārstāvēts. Jāseko arī piedāvātajām grupu tēmām, kas ir tas, ko vēlamies redzēt pētījumos, lai veiktu uzlabojumus lauksaimniecībā. Iepriekšējā EIP Antimikrobiālajā grupā aizsūtījām savu ekspertu, bija daudz rakstu darbu, bet nav vēra ņemama praktiska rezultāta.

Citi jautājumi

COPA-COGECA prezentēja personāliju izmaiņas EK sastāvā un norisinājās debātes par to, ar kuriem cilvēkiem būtu iespējama lauksaimniekus interesējošo jautājumu apspriešana un lobēšana.

Nākošā Lopkopības darba grupas sanāksme notiks 2015. gada 10.aprīlī.

Pusdienas pārtraukumā Latvijas eksperte ar EK pārstāvi apsprieda lauksaimniecības sektora iespējas ietekmēt bilaterālo sarunu tehniskās nianšes, klonēšanas produktu marķēšanas izmaksu potenciālo slogu uz lauksaimniekiem; kā arī informēja Austrijas un Grieķijas pārstāvjus par audzētajām govju šķirnēm Latvijā, to audzēšanas programmām un veiksmīgo lauksaimniecības dzīvnieku datu pārraudzības sistēmu; pārrunāja ar Austrijas kolēģi liellopu gaļas sektora īpatnības reģionā un Baltic Grasland Beef projekta attīstību Latvijā.

Maija Pontāga

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.